

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

3-son (4- jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Ҳожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудир;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Қаюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохидат Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Hamroyev Asliddin Umed o'g'li

“GULSHANUL MULUK” (“SHOHLAR GULSHANI”) ASARI – MANG‘ITLAR HUKMRONLIGI DAVRI MUARRIXLIGI NAMUNASI 13-18

Bazarbayeva Shohsanam Muratovna

SIRDARYO VILOYATIDA VETERINARIYA SOHASIGA OID ISLOHOTLAR (XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARI) 19-23

Asadova Dilnoza Innatovna

O‘ZBEKISTONDA RAQS SAN‘ATI SOHASIDA KADLAR TAYYORLASH MASALASI TARIXI VA BUGUNI 24-28

Ҳайитов Умед Яҳёевич

ЎЗБЕКИСТОН ССР МУВАҚҚАТ ИНҚИЛОБИЙ ҚЎМИТАСИ (МАРКАЗИЙ РЕВКОМ)НИНГ ТАШКИЛ ТОПИШИ ВА ФАОЛИЯТИ 29-34

Омонова Сарвиноз Ориф қизи

ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ ДАВРИДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТНИНГ ҲОЛАТИ... 35-42

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Алимханова Нигора Алимхановна

ТОВАР-МОДДИЙ ЗАХИРАЛАР АУДИТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 43-52

Маҳмудова Дилафруз Hasanovna

KORPORATIV BOSHQARUVNING AYRIM NAZARIY JIHATLARI 53-60

Toxirov Akbarxon Toirxon o'g'li

SANOAT KORXONALARIDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNING EKONOMETRIK MODELASHTIRISH 61-69

Меҳмоналиев Улугбек Эркинжон угли

СУЩНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ СЛУЖБЫ ВНУТРЕННЕГО АУДИТА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ . 70-75

Паязов Мурод Максудович

“ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ” АЖДА ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ЖАРАЁНЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕТОДИКАСИ 76-86

Шадибекова Дилдор Абдурахмановна

ЛОГИСТИЧЕСКИЙ РЫНОК УЗБЕКИСТАНА И ПРОБЛЕМЫ ЕГО РАЗВИТИЯ 87-92

Malikova Dilrabo, Khudoiberdieva Maftunabonu

INNOVATIVE HR MANAGEMENT: NECESSITY AND METHODS OF APPLICATION 93-99

Мамажоновна Одинахон Алишер қизи

КОРХОНАЛАР БОШҚАРУВИДА ИННОВАЦИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ЖАРАЁНЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ 100-106

Nozimov Eldor Anvarovich

ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANISHDA O‘ZBEKISTON VA HORIJY DAVLATLARNING O‘RNI 107-115

Буранова Жазира Эргаш қизи

ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ НА ИНКЛЮЗИВНЫЙ РОСТ ГОСУДАРСТВА 116-120

<i>Худойназаров Фахритдин Хаитович</i> КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ИҚТИСОДИЙ АҲАМИЯТИ	121-127
<i>Бахтиёрлов Бобур Баходир ўғли</i> ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ВА БАНК ЛИКВИДЛИЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	128-136
<i>Isomitdinova Gulbaxor Kurbonaliyevna</i> O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	137-145
<i>Yuldashev Shadiyor Shuxrat o'g'li</i> OLIV TA'LIM O'QUV JARAYONLARIDA ZAMONAVIY VEB TEXNOLOGIYALARI INTEGRATSIYASI	146-150
<i>Baxtiyorov Asrorbek Azizjon o'g'li</i> TIJORAT BANKINING KREDIT SIYOSATI ASOSLARI, UNING IQTISODIY MOHIYATI	151-159
<i>Saidov Shohruh Mirzo</i> SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	160-169
<i>Kunduzova Kumrixon Ibragimovna</i> IQTISODIY RIVOJLANISHNING HOZIRGI BOSQICHIDA XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR FAOLIYATIDAGI JORIY AKTIVLAR TUSHUNCHASI VA UNING O'RNI	170-177
<i>Inomjon Matkarimov</i> AGROKIMYO BIOKIMYO XIZMATLARI IJTIMOIV IQTISODIY SAMARADORLIGINI TA'MINLASHNING SWOT TAHLILI	178-183
09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>G'aybullayev Otabek Muxammadiyevich</i> JAMIYATDA ESTETIK MADANIYAT RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSLARI	184-189
<i>Masharipova Gularam Kamilovna</i> MAHMUD IBN MUHAMMAD IBN UMAR AL-CHAG'MINIYNING «AL-MULAXXAS FI-L-HAY'A» RISOLASINING NUSXALARI VA QOZIZODA RUMIYNING SHARHI	190-198
<i>Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна</i> ФИЛОСОФСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ИБН СИНО И ИХ РОЛЬ В УКРЕПЛЕНИИ ДУХОВНО- ЦЕННОСТНЫХ ОСНОВ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ЦИВИЛИЗАЦИИ	199-206
<i>Urinov Xushnudjon Abdulomitovich</i> TA'LIM VA KASB-HUNAR ISLOHOTLARI GENEZISI: KASBIY FAOLIYAT VA MEHNATGA MUNOSABATNING TARIXIY SHAKLLANISHI	207-220
<i>Азизкулов Акрам Абдурахмонович</i> ШАРҚШУНОС УИЛЬЯМ ЭРСКИН ТАДҚИҚОТЛАРИДА БОБУРИЙЛАР СУЛОЛАСИ ТАРИХИНИНГ ЁРИТИЛИШИ	221-227
<i>Kenjayev Ulug'bek Muratovich</i> BEFARQLIK HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR RIVOJI	228-232
<i>G'aybullayeva Laylo Safarboyevna</i> MAHALLADA YOSHLAR SIYOSIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOIV-FALSAFIY RIVOJLANISH MASALALARI	233-238

<i>Хо'janova Tamara Jo'raevna</i> YOSHLAR MA'NAVİYATIGA TAHDID VA ULARDAN O'ZINI ONGLI HIMOYA QILISH KO'NIKMALARI	239-245
<i>Jabborova Saodat Sattorovna</i> MA'NAVİY SALOHİYATNING IJTIMOİY TARAQQIYOT MANBAI SIFATIDA XUSUSIYATLARI	246-252
<i>Xusanov G'olib Elmurodovich</i> O'ZBEK OILALARINING RIVOJLANISHIDA AXLOQIY TAFAKKUR MASALALARI	253-257
<i>Agzamходжаева Шахноза Саидматмабoвна</i> МУСУЛЬМАНСКОЕ БОГОСЛОВИЕ, СВЯЩЕННЫЙ КОРАН И ТВОРЧЕСТВО НАВОИ В КОНТЕКСТЕ ФИЛОСОФСКОЙ КОМПАРАТИВИСТИКИ	258-265
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOİY DAVLATNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI: VUJUDGA KELISH SHARTLARI, BELGILARI VA FUNKSIYALARI	266-270
<i>Qunishev Ulug'bek Ulashevich</i> NEMIS KLASSIK FALSAFASIDA JAMIYAT RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI AXLOQIY VA ESTETIK OMILLAR	271-275
<i>Турдибоев Бозор Худойбердиевич</i> ЦИВИЛИЗАЦИЯЛАР ТАРИХИЙ ЯХЛИТЛИК НАМОЁН БЎЛИШ ШАКЛЛАРИ СИФАТИДА	276-282
<i>Kenjayeva Dilrabo Rominovna</i> MARKAZIY OSIYO MUTAFAKKIRLARI TA'LIMOTIDA O'ZLIKNI ANGLASH TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	283-287
<i>Azamatova Gulrukh Islom qizi</i> SOCIOCULTURAL ASPECTS IN KARL POPPER'S PHILOSOPHY IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATION	288-293
<i>Тошпулатова Ширин Мухиддиновна</i> ЭТИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ГРАЖДАНСКОЙ СЛУЖБЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	294-302
<i>Yuldasheva Dilorom Yuldashevna</i> SCIENTIFIC ATTITUDE TO CONSCIOUSNESS AND ITS INFLUENCE ON THE FIELD OF EDUCATION	303-307
<i>Bekchanov Xudoybergan O'rinovich, Yusupova Firuza Hajiboy qizi, Yuliyeva Sohiba Shuhrat qizi</i> МАКТАВГАЧНА YOSHDAGI КАТТА GURUH TARBIYALANUVCHILARDA IJTIMOİY VA KOMMUNIKATIV QOBILYATNING RIVOJLANISHI	308-314
10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Ткебучава Ирина Георгиевна</i> ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	315-320
<i>Ikromxonova Firuza Ikromovna, Jazira Nursultanqizi</i> TIPOLOGIK TAHLIL - KOMPOZITSIYA VA JANR (TARIXIY ASARLAR MISOLIDA)	321-327

<i>Ashurova Maftuna Asqar qizi</i> LINGUACULTURAL PECULIARITIES OF THE CONCEPT “HAPPINESS” IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	328-334
<i>Mustafayeva Saodat Burxanovna</i> SALIM ASHUR SHE’RLARIDA LINGVOMADANIY BIRLIKLAR VOSITASIDA VOQELIKNI BADIY TALQIN ETISH	335-340
<i>Abdulxayeva Nodirabegim Ixtiyorjon qizi</i> DRAMATIK ASARLARNI TARJIMA QILISHDA LEKSIK-SEMANTIK, LINGVOKULTUROLOGIK MASALALAR	341-346
<i>Xajiyeva Dilfuza Adambayevna</i> FOLKLOR VOSITALARINING ZAMONAVIY ADABIYOTDAGI O’RNI VA O’RGANILISHI	347-351
<i>Jumanova Sevara Xolmurod qizi</i> KIYIM KECHAK NOMLARI TILNING BOYISH MANBAI SIFATIDA	352-356
<i>Hojaliyev Ismail Tadjibayevich, Ismailova Sayyora Tolkinovna</i> MATN NAZARIYASINING SHAKLLANISHI	357-366
<i>Abdullaev Ulmasbek Khairullayevich</i> LITERARY WORKS AS THE MOST IMPORTANT AND WELL-ACCLAIMED COMPONENTS OF THE CULTURAL HERITAGE OF THE NATION	367-370
<i>Maxmudova Fotima Maqsud qizi</i> TYPES OF MEDIA TEXT LANGUAGE	371-375
<i>Maxmudova Zuhra Maqsud qizi</i> BADIY TARJIMANING TILSHUNOSLIKDAGI AHAMIYATI	376-380
<i>Davronova Zulfiya Boboyevna</i> UZBEK- FRENCH RELATIONS AS A BINDING PART OF INTERNATIONAL CULTURAL AND HISTORICAL EXPERIENCE	381-386
<i>Hakimova Dilrabo Yo’ldoshovna</i> TERMINOLOGIYA SOHASINING TARIXI VA DOLZARB MUAMMOLARI XUSUSIDA	387-392
<i>Мадрахимов Тулибай Абдукаримович</i> СЎЗЛАШУВ НУТҚИНИНГ ТИЛ ФУНКЦИОНАЛ ВАРИАНТЛАРИ ОРАСИДА ТУТГАН ЎРНИ	393-395
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Ergashev Ikrom Abdurasulovich</i> SOLIQ INTIZOMINI BUZISH BILAN BOG’LIQ HUQUQBUZARLIKLAR UCHUN JAVOBGARLIKNING AYRIM JIHATLARINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	396-402
<i>Куатбек Гулнар Куатбековна</i> ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ТРАНСПАРЕНТНОСТИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ МЕСТНОЙ ВЛАСТИ	403-409
<i>Jurayev Dilmurot Mukhtarovich</i> ANALYSIS OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN ON ALTERNATIVE RESOLUTION OF DISPUTES ARISING FROM ADMINISTRATIVE AND PUBLIC LEGAL RELATIONS	410-415

<i>Mirakhmedova Fazilat Khokim kizi</i> CRIMES OF MANUFACTURING AND SELLING PHARMACEUTICALS IN A WAY TO DANGER THE LIVES AND HEALTH OF INDIVIDUALS (Evaluation of Türkiye and Uzbekistan legal system)	416-428
<i>Касимов Нодиржон Содикжонович</i> ҚАСДДАН ОДАМ ЎЛДИРИШ ЖИНОЯТЛАРИНИНГ УМУМИЙ ВИКТИМОЛОГИК ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ	429-438
<i>Кутыбаева Елизавета Дуйсенбаевна, Есенбаев Джанибек Таирович</i> ЭКОЛОГИК ТУСДАГИ ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРДАН МУҲОФАЗА ҚИЛИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	439-445
<i>Джалилов Сардор Шавкатович</i> ҲУҚУҚ МАНБАЛАРИ ВА НОГИРОНЛИГИ БЎЛГАН ШАХСЛАРНИНГ ҲУҚУҚЛАРИНИ КОДИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ЖАРАЁНИ	446-453
13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Mirzayev Qodir Toirovich</i> ZAMONAVIY XOR SAN'ATI TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	454-458
<i>Васильченко Ольга Анатольевна</i> ИСТОРИЯ И МЕТОДОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО ИСКУССТВА В УЗБЕКИСТАНЕ	459-463
<i>Эрназаров Алишер Эргашевич, Бекмурадов Зариф Хуррамович</i> ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИНГ МОДУЛЛИ ВА ЛОЙИХАЛАШТИРИЛГАН ТУРЛАРИ ҲАМДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ	464-470
<i>Mattiyeva Feruza Begmatdulobovna</i> TARJIMONLIK MALAKASINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLINGVISTIK VA DIDAKTIK XUSUSIYATLARI	471-477
<i>Jurayev Bobomurod Tojiyevich</i> ABU ALI IBN SINO QARASHLARIDA TA'LIM-TARBIYA MASALALARI	478-482
<i>Umurova Ma'rifat Yoshiyevna</i> XALQ QO'SHIQLARI VATANPARVARLIK TUYG'USINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA	483-486
<i>Raxmanova Dildora Abdulxamid qizi</i> INGLIZ TILIDA AKADEMIK YOZUV TUSHUNCHASI VA UNING TALABALAR ILMIY FAOLIYATIDAGI AHAMIYATI	487-492
<i>Rajabiy Aziz Xasanovich</i> VOKAL ARTISTI FAOLIYATIDA SAHNA MAHORATINING O'RNI	493-497
<i>Omanov Rashid Sherqobilovich</i> O'QUVCHILARDA EKOLOGIK TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARINI TO'G'RI TASHKIL ETISH	498-501
<i>Салимов Ақром Хайитович</i> БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА ОИЛА, МАҲАЛЛА ВА МАКТАБ ҲАМКОРЛИГИНИ АМАЛГА ОШИРИШНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ	502-507
<i>Mamatmurodov Sharofjon Khudoyarovich</i> TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI.....	508-514

<i>Ли Екатерина Владимировна</i> СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	515-523
<i>Ахмедова Нафиса Исаходжаевна, Азаматов Абдулло Исахўжа ўғли, Лутфуллина Румия Анваровна</i> ЁШ ТЕННИСЧИЛАРНИНГ ЖИСМОНИЙ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ҲАРАКАТЛИ ЎЙИНЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ	524-533
<i>Очилова Мехрибон Суратовна, Хамроева Феруза Асроровна</i> АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ И ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ	534-541
<i>Амонов Mirjon Namozovich</i> IJTIMOIY PEDAGOGIK FAOLIYAT VA UNING ASOSIY FUNKSIYALARI	542-547
<i>Sharipov Habibullo Abduqahhorovich</i> TALABALARNING IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING O'RNI VA AHAMIYATI	548-552
<i>Yaxiyaxonova Muxiba Maxmudjonovna</i> RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING IT SAVODXONLIGINI OSHIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	553-560
<i>Xakimova Gulshan Abdusalilovna</i> JISMONIY TARBIYA VOSITALARI ORQALI YOSH BOLALARNI SIFATLARINI TARBIYALASH	561-565
<i>Nazarov Rustam Irkinovich</i> TECHNOLOGY FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN HIGHER TECHNICAL EDUCATION FIELDS (IN THE EXAMPLE OF ENGLISH LANGUAGE)	566-570
<i>Muqimova Fotima Abduqaxor qizi, Muqimova Zuxra Abduqahor qizi</i> CHIZMACHILIK DARSLARIDA O'QUVCHILARNING GRAFIK SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHDA O'YINLI TEXNOLOGIYALADAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI	571-576
<i>Sulaymanova Dildora Nazarovna, Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KREATIV TAFAKKURINI LOYIHAGA ASOSLANGAN O'QITISH VOSITASIDA RIVOJLANTIRISH MODELI	577-585
<i>Usmonova Matluba Nosirovna</i> O'QUVCHILARDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNI TARBIYALASH METODIKASINING KREATIV PEDAGOGIK YONDASHUVI	586-590
<i>Ustaev Abdurazzoq Qurbonovich</i> MILLIY KURASH SPORT TURINING FUNKSIYALARI VA MAQSADGA ERISHISHDAGI VOSITALARI	591-596
<i>Shoimqulova Nigina Xolmurodovna, Yadigarova Sitara Bahromovna</i> ADDRESSING CHALLENGES IN TEACHING ENGLISH IN CENTRAL ASIAN COUNTRIES: A SCHOLARLY EXAMINATION	597-603
<i>Yeshanov Marat Urazaliyevich</i> INGLIZ TILINI O'QITISHDA BO'LAJAK CHET TILI O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA PRAGMATIKANING AHAMIYATI LANGUAGE]	604-616

Tursunova Shahnoza Bekchanovna

JAMOATCHILIK FIKRINI SHAKLLANTIRISHDA JAMOATCHILIK BILAN ALOQALARNING
O'RNATISH 617-622

Atoyeva Gulshoda Rabimovna

OILADAGI ZO'RAVONLIKNING O'SMIR XULQIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI 623-628

Musinova Ruxshona Yunusovna, Qurbonova Aziza Davlat qizi

JABRLANUVCHI SINDROMI, UNING ASOSIY SABABLARI VA BELGILARI 629-635

Jamolova Mokhigul Bakhtiorovna

METHODS OF DEVELOPING THE CRITICAL THINKING ABILITY OF PRIMARY CLASS
STUDENTS THROUGH FAIRY TALES 636-641

Mamatmurodov Sharofjon Khudoyarovich
Toshkent to'qimachilik va engil sanoat instituti,
mustaqil tadqiqotchi,
e-mail: sharof0511@mail.ru

TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI

Annotatsiya. Maqolada ta'lim sifatini oshirishda innovatsion texnologiyalarning o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilindi. Innovatsion faoliyat uchun mahalliy mahsulotlar raqobatbardoshligining o'sishi, fan-texnika yutuqlaridan samarali foydalanish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish masalalarini hal etishni ta'minlaydigan iqtisodiy, huquqiy va tashkiliy sharoitlar yaratish, umumkasbiy, maxsus bilimlar asosida ish usullari, ishlab chiqarishning aniq masalalarini, ilg'or texnologiyalarni joriy etish, bu sohada metodlarni o'rganish, operatsiyalarni amaliy bajarish bo'yicha ko'nikma hamda malakalarni shakllantirishda zamonaviy axborot texnologiyalarining o'rni asoslab berildi.

Kalit so'zlar: innovatsiya, ta'lim, amaliy va nazariy jarayonlar, ta'lim to'g'risidagi qonun, kadrlar tayyorlash, ilm-fan, sifat.

Mamatmurodov Sharofjon Khudoyarovich -
Tashkent Institute of Textile and Light Industry,
independent researcher,

THE ROLE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION

Abstract. The article scientifically analyzes the role of innovative technologies in improving the quality of education. For innovative activities, increased competitiveness of local products, effective use of scientific and technical achievements, creation of economic, legal and organizational conditions that ensure the solution of issues of socio-economic development, work methods based on general professional and special knowledge, specific and advanced production issues. The role of modern information technologies in the implementation of technologies, the development of methods in this area, the formation of skills and qualifications for the practical performance of operations is substantiated.

Keywords: innovation, education, practical and theoretical processes, law on education, personnel training, science, quality.

Маматмуродов Шарофжон Худоярович
Ташкентский институт текстильной и
легкой промышленности, соискатель,

РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация. В статье научно проанализирована роль инновационных технологий в повышении качества образования. Для инновационной деятельности, роста конкурентоспособности местной продукции, эффективного использования научно-технических достижений, создания экономических, правовых и организационных условий, обеспечивающих решение вопросов социально-экономического развития, методов работы, основанных на общепрофессиональных и специальных знания, конкретные и передовые вопросы производства. Обоснована роль современных информационных технологий во

внедрении технологий, освоении методов в этой области, формировании навыков и квалификации для практического выполнения операций.

Ключевые слова: инновации, образование, практические и теоретические процессы, закон об образовании, подготовка кадров, наука, качество.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI1Y2024N73>

Kirish. Mamlakatimizda yoshlarning tafakkuri va aqliy salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun zarur imkoniyatlarni yaratish masalasiga alohida e'tibor berib kelinmoqda. Innovatsiya — bu kelajak degani. Biz buyuk kelajagimizni barpo etishni bugundan boshlaydigan bo'lsak, uni aynan innovatsion g'oyalar, innovatsion yondashuv asosida boshlashimiz kerak" [1, 19-20-bb.]. Bugungi kunda amalga oshirilayotgan islohotlar tarkibida, jumladan, yoshlarning ma'naviy-axloqiy fazilatlarini shakllantirish, ta'lim jarayonidagi faolligini yuksaltirish, kasbiy faoliyat uchun zarur bilim, ko'nikma malakalar egallashini, muammolar ustida ishlashda mustaqil va ijodiy yondashuvini ta'minlovchi innovatsion tafakkurni rivojlantirishning mexanizmlarini takomillashtirish borasida ilmiy tadqiqot ishlarini amalga oshirish muhim masalalar hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Ta'lim sohasi – mamlakatimizda birinchilardan bo'lib faol innovatsion harakatni boshladi. Ma'lum bosqichda XX asr oxirlarida bunday harakatlar yo'lga qo'yilgan edi. Masalan, A.G.Rivin va V.K.Dyachenko tomonidan o'qitishni jamoaviy o'qitish, D.B.Elkonin, V.V.Davidov, L.V.Zankovlar tomonidan ilgari surilgan rivojlantiruvchi innovatsion ta'lim to'g'risidagi qarashlar o'z vaqtida ma'lum ahamiyat kasb etdi. F.I.Peregudov tomonidan innovatsion faoliyat sohasi ta'lim berishda axborot texnologiyalariga aloqador muammolar hal qilingan [3, 184 c.].

Shu bilan birga boshqa innovatsion ta'lim texnologiyalari: A.I.Goncharuk, V.L.Zarina tadqiqotlarida dialektik o'qitish usullari, A.A.Yarulov ilmiy izlanishlarida o'qitishning individual yo'nalishli usuli, G.P.Shedrovitskaya esa loyihali o'z-o'zini refleksiya va boshqalarni keltirish mumkin. Shuningdek, V.P.Bespalko [4, 192 c.], M.V.Klarin [5, 80 c.], V.S.Kukushina [6, 336 c.], V.P.Pugaev [7, 285 c.], G.K.Selevko [8, 289 c.], L.V.Golish [9], E.I.Ermolaeva [10, 75 c.], S.S.Muxina, A.A.Solovyova [11, 43 c.], M.Yu.Oleshkov [12], Tomas Jorj, Surjit Sing [13] asarlarida ta'lim jarayonida inson resursini rivojlantirish omillari va pedagogik texnologiyalarni zamonaviy ta'limda nazariy hamda amaliy mashg'ulotlarda qo'llash usullari, didaktik va metodik tavsiyalar berilgan.

Mahalliy olimlardan pedagogik ta'limda klaster tizimi bilan bog'liq innovatsion qarashlar Sh.Mardonov, U.Xodjamqulov, G'.Muhamedov, Sh.Botirovalarning ishlarida o'z aksini topgan. O'qitishda aralash ta'limni tatbiq etish masalalari J.Djumanov, B.Prenov, S.Xudayberdiev, U.Xudanov, B.Xolmatova, G.Yusupova, Sh.Yuldoshevalar tomonidan muayyan darajada o'rganishgan. Shuningdek, A.A.Abduqodirov, F.A.Astanova, F.A. Abduqodirovalar ilmiy izlanishlarida nazariya, amaliyot va tajribada "Case-study" usulini qo'llash metodikasi [14, 131 b.], A.A.Abduqodirov, A.X.Pardaev — ta'lim jarayonini texnologiyalashtirish nazariyasi va metodologiyasi [15, 102 c.] va pedagogik texnologiyaga oid atamalarning izohli lug'ati [16, 43 c.], R.Ishmuhamedov – ta'limda innovatsiya va innovatsion texnologiyalar [17, 18], M.Ochilov [19], O'.K.Tolipov, M.Usmonboeva [20], G.Masharipova [21, 43-46-bb.; 22, 254-256-bb.], J.Yo'ldoshev, S.Xasanov [23]lar dars jarayonlarida pedagogik texnologiyalarni qo'llashning nazariy va amaliy jihatlarini yoritilgan.

Maqolada tarixiylik, mantiqiylik tamoyillari hamda qiyoslash, analiz va sintez, umumlashtirish usullaridan foydalanildi.

Muhokama. Bozor munosabatlariga o'tish davrida ustuvor hisoblangan davlat ilmiy-texnika siyosatining mohiyati respublika ichki talabini tez qondiradigan, jahon bozorida raqobatbardosh bo'la oladigan, iqtisodiyot tarmoqlari tubdan yangilanishiga imkon beradigan ilmiy va texnologik tadqiqotlarga ko'maklashishdan iborat. Davlat innovatsion siyosati mahalliy mahsulotlar raqobatbardoshligini oshirish, barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash, aholining turmush sifati va darajasini oshirish, texnologik va ekologik xavfsizligini ta'minlash uchun innovatsion faoliyat ustuvorliklarini tan olishdan kelib chiqib shakllantiriladi va amalga oshiriladi. Davlat innovatsion siyosatining asosiy maqsadi innovatsion faoliyat uchun mahalliy mahsulotlar raqobatbardoshligining o'sishi, fan-texnika yutuqlaridan samarali foydalanish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish masalalarini hal etishni ta'minlaydigan iqtisodiy, huquqiy va tashkiliy sharoitlar yaratish hamda mamlakatning mudofaa qobiliyatini, shaxs, jamiyat va davlat xavfsizligini mustahkamlashdan iborat. Ilmiy faoliyat davlat siyosatining eng faol sohasi bo'lib kelgan va bundan keyin ham shunday bo'lib qoladi. Aytish joizki, ilmiy g'oya bevosita xo'jalik faoliyatida qo'llanilishi mumkin emas. Shuning uchun tashkilotlar tadqiqotlarni moliyalashtirishga sekinlik bilan yondashadi, garchi unga katta ehtiyoj sezsa ham. Hozirgi sharoitda davlat biznesning ta'minlash funksiyasini, aniqrog'i, ilmiy bilimlar va g'oyalar bilan ta'minlashni o'z zimmasiga olmoqda. Bozor iqtisodiyoti sharoitida mustaqil xo'jalik yurituvchi subyektlar va tadbirkorlarning tinmay izlanishi, ishlab chiqarishga oid yangiliklardan samarali foydalanishga intilishi ham shundandir. Bozor iqtisodiyotining immanent xususiyatlarini tadqiq etgan va tadbirkorlik faoliyatining innovatsiya bilan bog'liqligini ochib bergan J.SHumpeter fikriga ko'ra, iqtisodiy izlanishlar – o'ziga xos tafakkur tarzi, yangiliklarga o'chlikni, innovatsiyani taqozo etadi [24, 180-182-bb.].

Innovatsiya – foydalanish uchun kiritilgan yangi yoki sezilarli darajada yaxshilangan mahsulot (tovar, xizmat) yoki jarayon, sotuvlarning yangicha uslubi yoki ish amaliyotidagi, ish o'rinlarini tashkil etishdagi va tashqi aloqalarni o'rnatishdagi yangi tashkiliy uslub hisoblanadi. "Bugungi kunda dunyoda innovatsion g'oyasiz, ilm-fan yutuqlarisiz bironta sohaning rivojlanishi mumkin emas" [2, 85-b.].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 8 sentyabrdagi PF-5185-son "O'zbekiston Respublikasida Ma'muriy islohotlar konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi farmonlari mamlakatimizda intellektual va texnologik salohiyatni oshirishning uzoq muddatli ssenariylarida asosiy yo'nalish – innovatsiyalarni rivojlantirish, korxonalarda innovatsion faoliyat bilan faol shug'ullanishni rag'batlantirish ko'rsatib o'tilgan. Bu iqtisodiyotning ustuvor soha va tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish-ning yangi modellarini shakllantirish imkonini beradigan strategik milliy innovatsiya tizimini yaratish bilan bog'liq.

Milliy innovatsiya tizimi ilm-fan, sanoat va jamiyat o'rtasida iqtisodiyotni rivojlantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi, innovatsion taraqqiyot ehtiyojlari esa ilmiy faoliyat ravnaqini belgilab beradi va rag'batlantiradi.

Bugun O'zbekiston Respublikasi davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini tubdan yangilashga qaratilgan innovatsion rivojlanish yo'liga bormoqda. Bu bejiz emas, albatta. Chunki zamon shiddat bilan rivojlanib borayotgan hozirgi davrda yangi fikr, yangi g'oyaga, innovatsiyaga tayangan davlat yutadi.

Shu vaqtning o'zida yosh salohiyatli tadbirkorlar va o'z ishini ochishga tayyor ishbiarmonlar o'rtasida ziddiyat kuzatilmoqda. "Times" jurnali tomonidan o'tkazilgan so'rov natijalariga ko'ra, 6 ta yosh britaniyaliklardan faqat bittasi kollejni bitirgandan keyin shaxsiy biznesni ochishga tayyor. Bu shuning bilan izohlanadiki, yosh britaniyaliklarning katta qismi tadbirkorlik bo'yicha kasbiy ta'lim dasturlari haqida tasavvurga ega emas.

Ushbu maqsadda ko'pgina yirik korxonalar (BP, Freshfields, Goldman) maktablar bilan belgilangan yo'nalishlar bo'yicha strategik uzoq muddatli aloqalarni shakllantirish bilan, yoshlarni ularning intilishlarida qo'llab-quvvatlamodalar, misol uchun, Business in the Community's Business Class. Maktablarda sinflarda rolli tadbirkorlik modellarini yaratish, ishbiarmonlik o'yinlarini o'tkazish, ishga joylashishning asoslarini o'qitish bo'yicha uchish dasturlari amalga oshirilmoqda [25]. Xususan, Fransiyada yoshlar siyosati YOshlar, sport va ijtimoiy tashkilotlar bilan ishlash vazirligi tomonidan amalga oshirilib, unga ta'lim, madaniyat va kommunikatsiya hamda bandlik bo'yicha tegishli vazirliklar ko'maklashadi. Fransiyada ishsiz aholining ko'pchiligini yoshlar tashkil etganligi bois, ushbu muammolarni hal etish maqsadida "Yangi xizmatlar, yangi ish o'rinlari" davlat dasturi joriy qilingan. Shuningdek, yoshlarning huquqlarini himoya qilish uchun "Imkoniyatlar tengligi to'g'risida"gi qonun qabul qilingan bo'lib, ushbu qonun mamlakatdagi xususiy korxonalar va tashkilotlarga yoshlarni ishga qabul qilish bo'yicha qo'shimcha vazifalar yuklaydi. Bundan tashqari, Fransiyada madaniyat sohasidagi davlat dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish borasida ham ko'pgina ishlar qilinmoqda. Xususan, yoshlar kinematografiyasini qo'llab-quvvatlash, bu borada joylarda turli festivallar o'tkazish, yoshlarni kitob mutolaasi bilan bandligini ta'minlash bo'yicha yoshlar dasturi ishlab chiqilib, bu dastur yoshlarni to'laqonli barkamol shaxs bo'lib ulg'ayishiga zamin yaratadi.

Natijalar. Ilg'or pedagogik texnologiyalarni yaratish va o'zlashtirish yuzasidan maqsadli innovatsion loyihalarni shakllantirish va amalga oshirish yo'li bilan ilm-fanning ta'lim amaliyoti bilan aloqasini ta'minlash chora tadbirlarini ishlab chiqishni ko'zda tutgan Kadrlar tayyorlash milliy dasturida kadrlar tayyorlash tizimida ilm-fanning uzviy ravishda kirib borishni maqsad qilingan. Nazariy jarayonda o'rganilgan umumkasbiy, maxsus bilimlar asosida ish usullari, ishlab chiqariladigan mahsuloti bilan umumiy tarzda tanishtirish, ishlab chiqarishning aniq masalalarini, eng yangi asbob-uskunalarining eng yangi namunalarini va ishlab chiqarishning zamonaviy texnologiyasini ilg'or ish usullari va qishloq xo'jaligini ilmiy asosda tashkil etish metodlarini o'rganish, operatsiyalarni amaliy bajarish bo'yicha ko'nikma hamda malakalarni shakllantirishda zamonaviy axborot texnologiyalarining o'rni kattadir. Shuningdek, 2020 yil 23 sentyabrda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-sonli qarorda belgilanishicha, yangi tahrirda ishlab chiqilgan qonunda boblar soni 5 tadan 11 taga va moddalar soni 34 tadan 75 taga yetkazildi [26].

Qonunda boblar va moddalar mantiqiy ketma-ketlikda joylashtirildi. Unda amaldagi qonunning 33 ta moddasiga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilib, mazmunan to'ldirildi hamda ilg'or xorijiy davlatlarning tajribalarini inobatga olgan holda 41 ta yangi modda kiritildi.

Qonunga quyidagi yangi boblar kiritildi:

- ta'lim faoliyatini tashkil etish va uning nazoratini amalga oshirish (4-bob);
- [ta'lim tashkilotlari pedagog xodimlarining huquqiy maqomi](#) (5-bob);
- ta'lim oluvchilarning, ular ota-onasining hamda boshqa qonuniy vakillarining huquq va majburiyatlari (6-bob);

- ta’lim-tarbiya jarayoni ishtirokchilarini ijtimoiy himoya qilish (7-bob);
- nodavlat ta’lim tashkilotlari faoliyatini litsenziyalash, ta’lim tashkilotlarini attestatsiyadan va davlat akkreditatsiyasidan o’tkazish. Xorijiy davlatda olingan ta’lim to’g’risidagi hujjatni tan olish, ta’lim sohasidagi hujjatlarga apostil qo’yish (8-bob);
- Ta’limni moliyalashtirish va davlat tomonidan qo’llab-quvvatlash (9-bob);
- Ta’lim sohasidagi xalqaro hamkorlik (10-bob);
- Yakunlovchi qoidalar (11-bob).

Ushbu Qonunni ishlab chiqishda quyidagilarga asosiy e’tibor qaratildi: xorijiy tajribani chuqur o’rganish asosida milliy ta’lim tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish; ta’lim sifatini yaxshilashga ta’sir qiluvchi omillarni va uning mexanizmlarini qonunning mazmunida aks ettirish; ta’lim sifatini yaxshilashga to’sqinlik qilayotgan omillarni bartaraf etish; ta’lim jarayoni ishtirokchilarining o’zaro munosabatlari, huquqlari, majburiyatlari va javobgarligini tartibga solish; katta yoshdagilar ta’limi, inklyuziv ta’lim, davlat-xususiy sheriklik, ta’lim sohasiga investitsiyalarni jalb etish, mulkchilik shaklidan qat’i nazar ta’lim xizmatlari ko’rsatuvchi yuridik shaxslar va boshqa bir qator tushunchalarni alohida moddada ochib berish va boshqalar.

Innovatsiya – yangilik kiritish, ommaviy amaliyotda odatiy hollardan farq qiluvchi ilg’or yangilik, har doim ham taraqqiy etishi va foydaliligi bilan ajralib turadi. Ta’lim sohasida yangilik kiritish manbalari mamlakat, jamiyat talablari hisoblanadi. O’qituvchilik faoliyati uslublari o’zgarib bormoqda va yanada innovatsion tusga kirmoqda. O’qish, o’rgatish jarayonini tashkil etishga yangicha yondashuv, talabalarning bilim darajalarini nazorat qilish va baholashga yangi talablar paydo bo’lmoqda. O’qituvchi va talaba faoliyatiga bo’lgan yangi talablar kuchaytirilmoqda [27, 123-b.].

Talabalarni o’qitishning yangicha yo’nalishi talab etilmoqda. Ular quyidagilar: taxmin qilish va oldindan ko’ra bilishga o’rgatish; jiddiy muammolarga (pedagogik), jumladan ularni qiyin muqobil yechimlarini topishga qiziqishini rivojlantirish; o’quv ishlari mazmunini belgilash bilan bog’liq qarorlarni qabul qilishga o’rgatish; talabalarning izlanish yoki tadqiqotchilikni talab etuvchi muammoni, o’quv materialga bo’lgan qiziqishini kuchaytirish; o’quv mashg’ulotlarida muammoli vaziyatlarni yuzaga keltirish [28, 56-b.].

O’qitish metodikasi emotsional qadriyatli usul hisoblanadi. Unda hayajonlanish, tushuna olish, suhbat qurish qobiliyatlar asosida bunday talabalar: “baho bering”, “o’z fikringizni ayting”, “siz qanday tushunasiz?” kabilar bilan o’qitish hamda atrofdagilar bilan hurmatli munosabatda bo’lishga asoslanadi. Umuman pedagogik texnologiyaning sifati va samaradorligi hozirgi kunda ko’p jihatdan barcha turdagi usul hamda zarur vositalarning sifati va ulardan yuqori samaradorlik bilan foydalana bilishga bog’liq. Bu vositalardan to’g’ri va unumli foydalanish o’qituvchining malaka, mahorat, ijodkorligi, izlanuvchanligiga bog’liq.

Shuni ta’kidlash lozimki, ta’lim tizimini, kadrlar tayyorlashni yangilash vazifalarini mavjud o’qitish usullarini pedagogik texnologiya asosida qayta tashkil etish, auditoriyada, sinfdan, darsdan tashqarida o’quv-tarbiyaviy ishlarni bajarishga kirishganidayoq pedagogik jarayonning natijasini kafolatlaydigan qilib loyihalash va amalga oshirish yo’li bilangina bajarish mumkin [29, 28-b.].

Ilg’or pedagogik texnologiyaning markazida esa ta’lim jarayonining rahbari hamda shu jarayonning subyekti-yu obyekt bo’lgan o’qituvchi va talaba turadi [30, 87-b.]. Dars jarayonlarida innovatsion texnologiyalardan unumli foydalanish zamon talabi. Jumladan,

ajdodlar merosini o'rganishda turli zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish tavsifa etiladi. Bunda asosan vorisiylik muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, XIX asrning o'rtalarida tabiatshunoslik fanlarida qilingan buyuk kashfiyotlar (evolyutsion nazariya, hujayra nazariyasi, energiyaning saqlanishi va o'zgarishi qonuni) falsafiy dunyoqarashning o'zgarishiga, jamiyat to'g'risidagi ilmiy nazariyalarning vujudga kelishiga turtki berdi. Jamiyat g'oyat murakkab va ko'pqirrali hodisa bo'lib, muttasil ravishda o'zgarish va rivojlanish xususiyatiga egadir. Juda qadim zamonlardanoq insoniyatning ulug' mutafakkirlari jamiyat mohiyatini bilishga va insonning jamiyatdagi o'rni va rolini belgilashga harakat qilganlar. Jamiyat to'g'risidagi izchil ilmiy-pedagogik qarashlarning rivojlanishiga Markaziy Osiyo mutafakkirlari qomusiy bilim egalari: Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Ibn Sino singari ulug' mutafakkirlar salmoqli hissa qo'shganlar [31]. Ularning boy ma'naviy merosini yoshlarga turli pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlar orqali tushuntirish bugungi kunda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa. Ta'limda ikki shaxsning hamkorligi, o'zaro muloqoti, bir-biriga ko'rsatadigan ta'siri eng zamonaviy va milliy talablar asosida tashkil topishi lozim. Buning uchun birinchi navbatda, o'qituvchi ta'lim tarbiya jarayoni oldiga qo'yilgan talablar, ta'limni tashkil etish va boshqarish prinsiplari hamda yo'llari, talabani aqliy va jismoniy jihatdan rivojlantirish usullari, u bilan hamkorlik qilish, uni o'qishga o'rgatishga yo'naltirish, talaba shaxsi faoliyatini to'g'ri tashkil etish, ular bilan muloqotga kirishishi, muammo va kelishmovchiliklarni bartaraf etish, sinfda ijodiy, ishchan muhitni vujudga keltirish, talaba faoliyatini aniq va to'g'ri baholash metodlari bilan qurollangan bo'lishi lozim. Texnologiyalarning asosiy jihati ma'lumotlarni etkazish va o'zlashtirishgina bo'lmay, balki o'quvchilarda mashg'ulot jarayonida tadqiqot olib borish, izlanuvchanlik ko'nikmalarini shakllantirishdan iboratdir.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SHavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2018.– B.19-20.
2. Mirziyoev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1 tom. - Toshkent: O'zbekiston NMIU, 2017. 85 b.
3. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – Москва: Педагогика, 1989. - 192 с.
4. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – Москва: Знание, 1989. - 80 с.
5. Педагогические технологии / Под ред. В.С.Кукушина.- Москва-Ростов - на-Дону. Март, 2006. - 336 с.
6. Пугаев В.П. Тесты, деловые игры, тренинг и в управлении персоналом. Учебник для студентов вузов. - Москва: Аспект-Пресс, 2000. - 285 с.;
7. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе дидактического и методического усовершенствования. - Москва: НИИ школьных технологий, 2005. - 289 с.
8. Голиш Л.В. Современные педагогические технологии. - Москва, 1999.
9. Ермолаева Е.И. Модульное обучение в вузе: его основные учебные элементы. - Пензинский университет, 2010.- 75 с.
10. Мухина С.С., Соловьёва А.А. Современные инновационные технологии обучения. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008.- 43 с.
11. Олешков М.Ю. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – Нижний Тагил: НТГСПА, 2011. – 144 с.

12. Thomas George, Surjit Singh. Human Resource Development in Organisations.-Malayziya, KualaLumpur, 2000.
13. Abduqodirov A.A., Astanova F.A., Abduqodirova F.A. “Case-study” uslubi: Nazariya, amaliyot va tajriba. - Toshkent: Tafakkur qanoti, 2012. - 131 b.
14. Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. Ta’lim jarayonini texnologiyalashtirish nazariyasi va metodologiyasi. - Toshkent: Fan va texnologiya. - 102 b.
15. Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. Pedagogik texnologiyaga oid atamalarning izohli lug’ati. - Toshkent: Fan va texnologiya. - 43 b.
16. Ishmuhamedov R. Ta’limda innovasiya. – Toshkent: Fan, 2010.
17. Ishmuhamedov R. Tarbiyada innovasion texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2010.
18. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. - Qarshi, 2000.
19. Tolipov O’K., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy va amaliy asoslari – Toshkent: Fan va texnologiya, 2006.
20. Masharipova G.K. “Jamiyat va huquqning paydo bo’lishi” mavzusini zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar yordamida o’qitish. // “Fan, ta’lim va ishlab chiqarish integratsiyalashuvi sharoitida innovatsion texnologiyalarning dolzarb muammolari” Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi III qism ilmiy maqolalar to’plami. 20-21 noyabr. T., 2014. - 43-46-betlar.
21. Masharipova G.K. Ma’naviyat asoslari fanini o’qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi // “Texnika va texnologiya larni modernizatsiyalash sharoitida iqtidorli yoshlarning innovatsion g’oyalari va ishlanmalari” mavzusidagi ilmiy-amaliy konferensiya materiallari – TTESI, T., 2017. - 254-256-betlar.
22. Yo’ldoshev J., Xasanov S. Pedagogik texnologiyalar. - Tashkent: Iqtisod-moliya, 2009.
23. Шумпетер Ж. Теория экономического развития. – Москва : Экономика, 1982.- с. 180-182.
24. Drechsler, P. SMEs can lead the way for young entrepreneurs // The Times.
25. O’zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida”gi Qonuni. O’RQ-637-sonli qarori. <https://lex.uz/docs/5013007?query=%D0%9D%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%82%20%D0%B2%D0%B0%20%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B6%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82>.
26. Tolipov O’K., Usmonboeva M.. Pedagogik texnologiyalarning tarkibiy asoslari. - Toshkent, 2006.
27. Raximov O.D. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. // Pedagoglar uchun qo’llanma. - Qarshi, 2011.
28. Raximov O.D., Sapayev M.S., Nazarov B.F. Zamonaviy ma’ruzalar. -Pedagoglar uchun qo’llanma. - Qarshi, 2012.
29. Raximov O.D., Turgunov O.M. va b. Zamonaviy ta’lim texnologiyalari. - Toshkent, «Fan va texnologiyalar» nashriyoti, 2013.
30. Masharipova G.K. The Natural-Scientific Heritage of The Khwarezm Ma’mun Academy and Its Socio-Philosophical Views. International Journal of Psychosocial Rehabilitation. Volume 24, Issue 9. 2020, June. DOI: 10.37200/IJPR/V24I9/PR290389, pp. 3683-3694.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 3 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).